Бишті-Брезині, і настоятель приходу о. Андрій Фейо. Проповідь сказав о. Ю. Качала.

Стразьке. 30 квітня 1978 р. св. Літургію служив о. прот. Юрій Цап, окружний архідекан з Ластомира, разом із настоятелем приходу о. прот. Йоаном Джоганом. Проповідь сказав о. Ю. Цап.

■ З нагоди свята Сошествія св. Духа традиційні одпустові богослуження відбувались 14 травня 1978 р. на таких приходах:

Цейков. Св. Літургію відслужив о. прот. Йоан Хома з Михаловець разом з настоятелем приходу о. М. Седлицьким, окружним архідеканом. Проповідь на тему свята сказав о. Хома.

Ластомир. За великої участі вірників св. Літургію служив о. прот. Йоан Джоган із Стразького за співслуження настоятеля приходу о. прот. Юрія Цапа, окружного архідекана. Проповідь сказав о. прот. Джоган.

Михалівці. У православному кафедральному храмі в Михалівцях за великої участі вірників торжественну св. Літургію відслужив Преосвященний Владика Кирил, єпископ Михалівецький, за асистування о. прот. Юрія Коца з Гажина і настоятеля кафедрального храму о. Штефана Горкая. Проповідь на тему свята сказав о. Ю. Коцо. На кінець богослужень Преосвященний Владика поздоровив вірників і поблагословив їх.

Кральовце. Св. богослуження відслужив і проповідь на тему свята сказав о. прот. Ігнат.

Убреж. Св. Літургію служив о. Йоан Гатрак з Нижньої Рибниці за співслуження настоятеля приходу о. Йоана Мантича. Проповідь на тему свята сказав о. Гатрак.

Й. Х.

НА ПРАВОСЛАВНУ ЦЕРКОВНУ ПРЕСУ НА ЦЕЙ РАЗ ДАРУВАЛИ: Марія Колодова, Орташе — 50 Кчс, Православний приход у Завадці — 300 Кчс, Марія Чижмарова, Кошиці — 50 Кчс, Йоан Сорока, Бардіїв — 50 Кчс.

Всім тим, хто подарував на потреби нашої церковної преси, хто не забуває про неї, сердечно дякуємо. Прізвища дальших опублікуємо у дальшому номері нашого журналу.

Слідуючий номер вийде 2 серпня 1978 р.

Видає: Православна церква в Чехословаччині у ЦВ у Братіславі. — Редакція: 080 01 Пряшів, вул. ім. Словацької республіки рад, № 1 Тел.: 313-79. Керує редакційна колегія. Відповід. редактор проф. Др. Стефан Пружинський, технічний редактор Г. Ференцова. — Виходить 12 раз у рік. — Друкують Дуклянські друкарні, н. п. Пряшів. Річна передплата — 12 Кчс, один номер — 1 Кчс. Річна передплата для кордону — 2 долари — Поширює ПГС. Замовлення приймає кожний поштамт і листоноші. Закордонні замовлення треба надсилати на адресу PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48. Дозволено постановою SÚTI 15/10 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu: 49 894.

ЗАПОВІТ СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ

РІК ВИДАННЯ XXI МІСЯЧНИК ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ № 7/1978

Перекуймо зброю на плуги . . .

У світі все більше і більше озиваються голоси про необхідність забезпечення миру і безпеки, бо це сторіччя, як сказав В. Мигалик на І з'їзді Спілки чехословацьких письменників, одночасно бачить найбільш криваві злочини в історії насилля, масові вбивства, національну дискримінацію, соціальне і расове пригнічення, брехня як засіб пропаганди видається правдою.

Озиваються голоси протесту і наростають сили не лише на Сході, але і на Заході, які вказують на велике значення і потребу миру, що мусить знайтись дорога припинення розвитку і виробництва стратегічних систем зброї, і на обмеження дотеперішніх сил з обидвох сторін. Ситуація в цьому відношенні більш ніж серйозна.

Зайво викинуті гроші на озброєння хиблять людству в продуктах, в будівництві, транспорті, освіті, здоровоохороні, соціальному забезпеченні. Загальносвітові витрати на лікарське дослідження становлять лише 4 мільярди доларів щороку, в той час як на воєнне дослідження витрачається 25 мільярдів доларів. Та ще краще порівняти витрати воєнні: в 1961 р. було витрачено 120 мільярд доларів, в 1970 р. – вже 200 мільярд доларів.

У світі лише до воєнного виробництва прямо чи непрямо включено майже 50 мільйонів людей, причому найменше одна четверта всіх науковців й інженерів світу займаються виконуванням завдань воєнного характеру.

Ще більш жахливі цифри подає швейцарський науковець Жан-Жак Бабель, який підрахував, що за минулих 5500 років було 14 513 воєн, в яких загинуло близько 3,5 мільярди людей. І нині найдуться люди, що не поставлять перед собою питання, що таке війна і як її усунути, як досягти того, щоб більше її не було.

Ми мусимо призадуматись над тим, чи правильно було б, щоб ми не виступали на захист миру. Тому мусимо виступати проти виробництва нейтронної бомби. Ми, вірники, мусимо виступати проти кожного вчинку і кроку, котрий би загрожував миру і безпеці у світі в інтересі всіх нас. До цього нас примушує життя і суспільство, в якому ми живемо. Адже лише подивімся навколо себе і побачимо, скільки мільйонів витрачаємо на збереження людського життя в наших лікарнях, соціальних установах, санаторіях і т. п. Скільки лише наша країна витрачає на те, щоб покращати здоров'я, слідкувати і лікувати хвороби людини, щоб могла працювати і творити. А ось там з другого боку без жодної відповідальності, без жодного сумління намагаються виробляти такі нищівні види зброї, що докажуть масово нищити мільйони людських життів і все живе на землі. Не можемо допустити, аби це наше зусилля, чесна і самовіддана праця, що створила величезні матеріальні скарби, все це щоб було знищене, а разом з тим і вершина людського творіння – людина.

У світі вже багато вироблено зброї всілякого виду масового нищення, починаючи атомною і кінчаючи нейтронною. Тому повним правом людство боїться їх і ставить перед собою питання, що ж станеться, коли цю зброю захопить якась людина, що має в інтересі підпалити воєнний пожар. Тому цілком важливим питанням є роззброєння, боротьба за мир і безпеку між народами, в тому числі і християн.

Штефан Горкай.

Друга неділя по Всіх святих

Рибарська робота, дорогі браття і сестри, не така легка, як нам здається на перший погляд. Це праця дуже важка і много разів приносить розчарування і неуспіх. Скільки разів верталися брати Симеон і Андрій додому з порожніми руками, хоч цілу ніч ловили рибу.

І коли одного разу так пускали свої сіті до Генезаретського озера, яке із-за своєї величі називалось і Галілейським морем, зупинився неочікувано перед ними сам Господь наш Ісус Христос, поглянув на них своїми ласкавими очима і сказав їм: «Ходіть за Мною, і зроблю вас рибарями людей». Його слова були прості, але такі щирі, сильні, що вливали до душ цих двох рибарів таку довіру, що ані не питалися куди, залишили сіті, свого батька, свій дім і пішли за Ним. І не встигли піти пару кроків, повторилося те саме. І тут Спаситель закликав другу двійцю братів: Якова й Йоана, синів Забедейових, щоб йти за Ним, і вони Його теж послухали.

І саме цю подію – запрошення перших учеників, апостолів описує нам нинішнє св. Євангеліє. Ми нині, дорогі мої, уже знаємо, чому і з якою метою обрав собі Спаситель своїх учеників. Ми добре ознайомлені з їх відданістю і самовідданою службою Богу. Нам відома їх любов до свого Вчителя і жертвенність, що горіла в їх серцях й запалювала своїм сильним вогнем і серця інших людей. Їх велике діло прославляє вся Церква Христова. Вони сталися першими пільєрами могутньої духовної будови – Христової Церкви. Не маю нині на думці займатися цим питанням і говорити про значення ними виконаної праці. Мені хочеться нині зупинитись лише над однією частиною того речення, яке висловив Спаситель наш Ісус Христос при обиранні Своїх перших апостолів: «Ходіть за Мною». Роздумуючи над цими словами, мені здається, що ці слова, висловлені на березі Тиберіадського озера, не належали лише апостолам, краще кажучи, що це запрошення не було призначене лише апостолам, але що ці слова платні і сьогодні, що стосуються вони і мене, і тебе, брате й сестро, і нас усіх. Ці слова такі чудесні і мають в собі таку силу й привабливість, що і сьогодні, вже майже після двох тисяч літ, своїм відгуком так само впливають, як в той час. Ці слова послухали тисячі мучеників, які віддали своє життя за науку і правду Христа. Цими ж словами і нас було запрошено статися членами Церкви Христової. І нарешті ці слова почули і ми нині в святому храмі. Господь все кличе: «Ходіть за Мною, ходи за Мною!» Він кли-

че цілі народи, Він кличе одиниці. Він кличе кожного, хто має вуха для слухання. Цей голос Божий, це милосердне кликання нашого Спасителя нагадує нам, що і ми маємо статися апостолами, що мусимо на кожному кроці життя бути пристрасними свідками новозавітнього з'явлення - Св. Євангелія, щоб до сіті Православної Віри вловити щонайбільше тих, які досі недостатньо пізнали Бога. Щоб ми співдіяли при здійсненні слів Св. Письма, згідно яких Євангеліє має бути проповідуване цілому світу (Марк. 16, 15). Це наше щоденне завдання, бо маємо дбати не лише про наше спасіння, але і про спасіння своїх ближніх.

Ходіть за Мною - кличе нас Спаситель і в нашому приватному житті. Встаємо рано з постелі, і вже перед нами виринає питання, що нині? І одночасно перед нами виринає цілий ряд проблем і завдань. Ти повинен щось вирішити, потребуєш пораду, підсилення, щоб твоє рішення було правильне, щоб ти нікому не пошкодив, а собі допоміг. Що і як маєш поступати? «Ходи за Мною» - чуєш відразу внутрішній голос, ласкавий голос Христа. Він кличе тебе, хоче тобі допомогти і порадити. Якщо послухаєш той голос чистого серця, то знаєш, куди маєш іти, що маєш робити, як рішати, щоб не порушити святу Божу волю. Бо коли будеш слухати волю Божу, не будеш робити зло, але добро. І таким чином будеш могти слухати при кожному своєму кроку, при робленні кожного діла голос закликуючого Христа. З кожної сторінки Священного Письма-Євангелія до нас звертається Христос і кличе: «Ходіть за Мною». Тут і лише тут знайдемо належну відповідь на справи, котрі нас турбують, тиснуть і страшать. Тут ми знайдемо раду, що робити і як поводитись не лише в болях, в нещастях, але і в радощах. Тут почуєш раду Отца, якою дорогою маєш іти, щоб прийти до цілі і не заблудити на своєму життєвому шляху в лісу пристрастей. Залежить лише і лише від нас самих, чи підемо за голосом Отца, Учителя і Пастиря або своє серце склонимо злому нашіптуванню диявольської спокуси. Від нас самих залежить, чи будемо мати на своїй життєвій дорозі безпечного супровідника і захисника або залишимось посеред множества людей самі, без допомоги, облишені, слабі і безсилі.

Ходіть за Мною всі, - кличе Спаситель, - і Я вас навчу радісному і справжньому життю, бо Я Дорога, Правда і Життя. Ходіть за Мною і Я вам дам нові сіті - сіті віри, любові і надії.

Що зробимо, дорогі мої, підемо за цим голосмо? Будемо могти послухати Христа як Симеон, Андрій, Яков і Йоан? -

Так, підемо! Підемо, милі мої, за Христом. Ми мусимо бути і належати Христу цілі. Ми мусимо належати йому цілі, - всією своєю душею і серцем. Ми мусимо Йому сказати: «Ми чуємо Тебе, Господи, тут маєш наш розум, нашу волю, наше серце. Підемо за Тобою безпечною дорогою добра. Ми знаємо, що Ти зступив із небес лише тому, щоб нас, поранених гріхом, виздоровіти, зберегти і повернути до рук нашого Отца Небесного, Якому з Тобою і з Святим Духом нехай буде хвала і слава навіки».

-К-

Поздравление

ОТ ДЕЛЕГАЦИИ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ ЧЕХОСЛОВАКИИ НА ЮБИЛЕЙНОМ ТОРЖЕСТВЕ ПО СЛУЧАЮ 60-ЛЕТИЯ ВОССТАНОВЛЕНИЯ ПАТРИАРШЕСТВА В РУССКОЙ ПРАВОСЛАВНОЙ ЦЕРКВИ, МОСКВА, 25 - 29 МАЯ 1978 Г.

Ваше Святейшество, достоуважаемые Архипастыри, братья и сестры!

Христос Воскресе!

Какой огромный духовный подьем, сколько невыразимой словами радости придает настоящему юбилейному торжеству попразденство светоносного праздника Воскресения Христова. Господь совершил ради нас, людей, величайший искупительный подвиг, а основанная Им Церковь по любви ко Христу, в знак покорной благодарности, все свои торжества совершает во славу Божию. Сын Божий по естеству, Господь есть «сияние славы и образ Ипостаси Божией» (Евр. 1, 3). Эта слава Божия осеняет тело Церкви, верующих, преображая и возводя их по образу Его от славы в славу (2 Кор. 3, 18). Если сознание христианского достоинства простирается и на наше тело, в которых люди должны пославлять Бога (1 Кор. 6, 15), то тем более эта честь и обязанность прославлять Бога принадлежит священноначалию, на которых лежит прямой долг с любовью нести служение и быть ответственными за всю Церковь. Поставляя руководителей в отдельных основанных апостолами Церквах Духом Святым, св. Ап. Павел в смысле харизмы дает служителям Церкви разные благодатные наименования: «домостроители тайн Божиих» (1 Кор. 4, 1), «служители Нового Завета» (2 Кор. 3, 6) и другие служебные наименования.

С апостольских времен в Церкви существует практика, чтобы из среды епископа выдвигались руководители известных церковных округов - старейшие архипастыри, митрополиты (34 правило св. Ап.), дабы в Церкви

«все совершалось чинно» (1 Кор. 14, 40). А несколько позже руководителя крупных митрополичьих кафедр по канонам Церкви возводились в патриаршее достоинство. Количество Патриархатов постепенно увеличивалось. С 1589 г. и Российская Православная Церковь (Митрополии) возведена в Патриаршее достоинство, начав с Патриарха Иова. После смерти Патриарха Адриана в 1700 г. император Петр I внес свое вмешательство в церковное управление. Имитируя у протестантов строй, он повелительно ввел т. наз. «коллективное управление» в России, хотя в душе оставался православным.

Но, дабы такой способ, чуждый Православию, не нанес тяжелого вреда делу Божию, по строению Духа Св., живущего в Церкви, внушил руководителям Церкви мудро превратить т. наз. «духовную коллегию» в Святейший Синод. Таким образом неканоническое по внешней форме сталось каноничным по существу. И как бы ничего особенного не произошло в структуре Церкви, - это оформление признали и подтвердили (как временное явление) и остальные поместные Православные Церкви. И Русская Православная Церковь и при нанесении ей уничижения со стороны гражданской власти императором Петром за это время, продлившееся почти 220 лет, успешно совершала свою миссию под руководством Святейшего Синода.

Выслушанные нами содержательные доклады полностью погрузили нас в историю прошлого сей св. Церкви, как бы в источник ключевой воды - в ее деятельность широкой миссии на Аляске, Харбине и др. Христианство на Руси сделалось источником Евангельского света. Живя интересами своего народа, Церковь содействовала прочность государственной организованности. А Патриаршее управление Церковью сталось путеводной звездой к углублению высокого духа благочестия в народе. Господь видимым образом проявлял Свою силу и «ежедневно прилагал спасемых к Церкви» (Деян. 2, 74), в которой просияли великие, местно чтимые и вселенские светила благочестия. Это наглядный пример Божия благоволения, проявлявшегося в Церкви.

Стремление к совершеннейшей христианской жизни стало изначальным стимулом русских подвижников. Православие, которым проникнулась с X столетия Русь, есть не только обычное христианство. Но оно представляет собой что-то высшее, заключающее в своей сущности ЖИЗНЬ и ДЕЯНИЕ, в которых изначально проявляется Благодать Божия и Материнский покров Царицы Небесной. Чтобы определить подлинную духовность членов Русской Православной Церкви, здесь далеко недостаточно одного теоретического изучения идей церковной жизни. По моему скромному мнению, здесь необходимо в полном объеме изучать всю ее специфичность, развитие, религиозный подъем, который ярко отражается в истории Церкви. Надо изучить русскую духовность, старчество, традицию, дух, насыщающий ту кристально-чистую атмосферу, которой и ныне изобилует русская церковная жизнь. Чтобы понять эту величайшую силу, христианское благовестие, оно не только коснулось души русского человека, но и преобразовало ее. Русское благочестие веками питалось и напаялось из неиссякаемого источника слова Божия, Творения св. Отцов, Аггиологии, душеполезных назидательных книг, внесшие воспитание и в моральную жизнь людей.

Условия реального выражения духовности здесь главным образом основываются в практической жизни, деятельности христианина, творчестве, проявлявшегося как в иконографии, так церковном зодчестве и активности в церковной области. Это настоящая деятельная жизнь христианина, носящая в себе высокий дух благочестия. Воспитание нового человека, гармонически сочетавающего в себе духовные идеи, моральную чистоту, христианское и физическое совершенство. Физическое совершенство имею в виду - любовь к труду, патриотизм, гуманизм во имя блага не только своего народа, но и всего человечества. Здесь эти замечательные качества выразительно проявляются в населении разных наций СССР. В сущности здесь ярко отражается глубокая заинтересованность в благе своих соотечественников родной страны. Эта идея на деле проявляется и в членах Церкви, как во всенародном подвиге в освобождении Родины от фашистских оккупантов, но проявляется и до настоящих дней.

В этом тесном органическом союзе Церкви с остальными народами необъятной страны СССР состоит главный залог могущества Русской Православной Церкви. Ее выдающаяся миротворческая и экуменическая деятельность, без преувеличения можно сказать, опередила все остальные христианские церкви. Во всех уголках мира известно, с какой любовью народ СССР, в том числе и Церковь, служит интересам своей Родины. Они охотно оказывают существенную помощь народам, находящимся в нужде. Такова широта русской души с горячим желанием добра всем людям завоевала себе симпатии во всем мире. И эти высокие качества делают каждого отдельного человека ЛИЧНОСТЬЮ в полном смысле слова.

Основанием всякого дела в жизненном быту должно быть направлено к неустанному улучшению социального положения людей, чему социалистические страны прилагают все внимание. Они совершили колоссальные достижения во всех областях общественно-культурной жизни и в экономике, что положительно отразилось на расцвете Церкви, ее материальном обеспечении.

Православная Церковь в Чехословакии во время второй мировой войны вынесла на себе тяжелые испытания, точнее, полное разорение немецкими захватчиками. Только после освобождения и одержанной блестящей победе наша страна, в том числе и наша Церковь с помощью Русской Православной Церкви стала нормализировать свою жизнь. И в теплых материнских объятиях Русской Православной Церкви она, наша Церковь, начала быстро восходить в меру полного возраста Христова, получив благословение от Матери-Церкви на автокефалию.

Все знаменательные даты событий в Церкви и в обществе споминаются для поощрения людей к полезной деятельности. Мы убеждены, что Православие есть Благодать Божия и Истина Св. Евангелия. Оно есть «долгота, широта, глубина и высота», а вместе с тем и красота, как сияние Божественной Истины. Можно без преувеличения сказать, что настоящее юбилейное торжество 60-летия восстановления Патриаршего управления Церковью, оно как стремительный поток разлило кристально-чистые струи далеко и широко вне России. Большое стечение заграничных участников здесь свидетельствует об этом.

Некоторые из выступающих здесь упоминали о новом смертоносном оружии - нейтронной бомбе. Это оружие массового истребления жизни людей встревожило все миролюбивое человечество. Можно не сомневаться, что и все мы возмущены от такого морального падения руководителей западных стран и прежде всего президента США Картера. Жизнь человека получила свое начало от Создателя нашего Господа. Это самый ценный дар Божий, который ничем не может быть заменен. Стремление некоторых людей на уничтожение этого дара Божия на земле, это вражда на Самого Господа. А на это сочувственный христианин и внимательный к своему спасению не может оставаться равнодушным.

Вся наша страна Чехословакия, ее народ выступили с протестом против произведения и использования этого оружия. И наша Церковь не оставалась в стороне. Ее статутарные органы, Священный Синод, пленум Митрополичьего и Епархиальных Советов выступили с протестом. Мы также послали открытое письмо президенту США Картеру по делу нейтронного оружия. Получили и ответ, но весьма неопределенный, а скорее отрицательный по изложенной нами точки зрения. Необходимо сделать все возможное в недопущении изготовления этого оружия.

Соучаствуя на настоящем юбилейном торжестве и разделяя нашу радость праздника, разрешите мне от имени Священного Синода, от нашей делегации и от нашей Церкви сердечно поздравить ВАС, ВАШЕ СВЯТЕЙШЕСТВО, Архипастырей, клир, честное иночество и многочисленную паству Русской Православной Церкви с настоящим знаменательным юбилеем 60-летия Патриаршего благословенного управления. Мы и наша Церковь восхищаемся великолепным успехам, которых достигает сия Св. Церковь под выдающимся руководством ВАШЕГО ДОСТОЧТИМОГО СВЯТЕЙШЕСТВА и трудолюбием выдающихся Архипастырей, пастырей и богословов Церкви на экуменическом, миротворческом поприще, по сближению христиан и в подготовке предстоящего Св. Великого Собора.

Время восстановления Патриаршеского управления Церковью ШЕСТИДЕСЯТИЛЕТИЕ - время новой Пасхи, излучающей светлое торжество. Пусть же эта Пасхальна радость никогда не оскудевает от сего Евангельского вертограда Христова, в священной ограде которого мы имеем честь находиться. Пусть этот вертоград неустанно цветет и обильно производит зрелые

ароматные плоды во славу Божию, на спасение благочестивой всероссийской паствы и на благо всего трудолюбивого и миролюбивого народа СССР. Вас же, Ваше Святейшество с Архипастырями, клиром и благочестивой обильной паствой да сохранит всемилостивый Господь на многие и счастливые года успешно совершать благословенное служение, дабы сугубо и впредь заполнялись славные страницы истории Русской Православной Церкви.

Небесная помощь Божия да содействует в благословенных трудах в Церкви.

Митрополит ДОРОФЕЙ.

О, Маріє, Мати Божа, моли Бога о нас!

Святі Антоній і Феодосій Печерські

Скоро після прийняття християнства появилось на Русі чернецтво. Митрополит Іларіон у своєму «Слові про закон і благодать» говорить, що вже за часів Володимира Великого «монастирі на горах стали». А за часів князя Ярослава Мудрого, як каже літописець, «чорноризці почали множитись і монастирі почали виникати». З цього виходить, що ченці появились вже при Володимирі Великому. Вони жили при парафіальних церквах, помагали в душпастирстві. А справжні монастирі почали організуватись щойно при Ярославі Мудрому. Як відомо, перший монастир заснував Ярослав Мудрий у Києві, це був так званий св-Юріївський монастир для ченців, і св-Іринський для черниць.

Звичай організувати «ктиторські» (родово-приватні) монастирі прийшов на Русь із Греції. Зараз за монастирями князя Ярослава Мудрого появились княжі монастирі в удільних городах Русі: в Переяславі, Чернігові, Володимирі Волинському, Турові, Галичі. Ці монастирі, побудовані князями, не тішились такою популярністю, як монастирі, що їх здвигав сам побожний народ «сльозами, постом, молитвою, трудом», як про це висказується наш літописець.

Найбільшу славу здобув собі Києво-Печерський монастир, що мав назву від печер в Київських горах над Дніпром. Києво-Печерський монастир, якому пізніше надано назву Лавра, має велике значення в історії українського народу: тут була не тільки духовна святиня, де процвітало християнське подвижництво, але був культурний осередок науки й мистецтва. Основником цього монастиря являється преподобний Антоній, а впорядчиком його був Феодосій Печерський. Через те й про них йде тут мова.

Преподобний Антоній був родом з міста Любеча, на Чернігівщині. Вихований в побожній міщанській родині, забажав він молодий відвідати святині в Греції, звідкіля прийшла до нас християнська віра. Молодий Антоній попав на славнозвісну Афонську гору, де проходили свій подвиг грецькі

аскети. Тамошнє життя ченців так припало до вподоби молодому Антонію, що він рішив сам присвятитися чернечому подвигові. Ігумен одного з Афонських монастирів постриг його в ченці, може, й не сподівався, що цей Антоній стане основоположником чернечого життя на Русі.

Повернувшись на Русь, не пішов молодий аскет до Любеча, а затримався в Києві. І тут найшов печеру близько Дніпра, в якій подвизався недавно священик Іларіон з Берестова. Його покликано було на вище служіння й печера його пустувала. Тут прославився молодий подвижник, до нього горнулись різні люди в різних справах. Приходив до нього й син Ярослава Мудрого, Із'яслав, з дружиною за благословенням.

Коли згуртувались біля Антонія 15 молодців, вони викопали велику печеру, впорядкували в ній церкву й келії. І так повстав справжній монастир. Тоді Антоній, бажаючи подвизатися на самоті, сказав братії: Оце Бог вас, брати, з'єднав: ви є з благословення св. Гори (Афон): з яким і мене постриг ігумен святої Гори і я вас постригав: хай буде благословення на вас найперше від Бога, а по-друге, від святої Гори: живіть же самі, а я поставлю вам ігумена, сам же хочу он в ту гору піти один, як і раніше звик на самоті жити». Після цього Антоній поставив над братією ігуменом Варлаама, сина боярина Вишатича. Сам Антоній з кількома учнями відійшов на сусідній холм, де викопав собі нову печеру.

Число ченців в монастирі збільшувалось з кожним днем. На прохання Антонія князь Із'яслав дарував ченцям гору, де була печера, і на тій горі ченці збудували дерев'яну церкву і келії. Сталось це біля 1062 року. Коли ж князь Із'яслав забрав з монастиря ігумена Варлаама до свого монастиря св. Димитрія, преподобний Антоній поставив своїй братії нового ігумена Феодосія.

Ще довгий час подвизався преподобний Антоній в другій печері (це так звані ближні печери або Антонієві). Упокоївся преподобний Антоній в глибокій старості десь біля 1073 року. **Пам'ять його наша Православна Церква відмічає 10 (23) липня.**

Преподобний Феодосій походив з князівського роду. Його батько був княжим службовцем. Народився Феодосій в місті Василькові біля Києва. Юні роки провів він у Курську, куди його батька післав на службу князь. В молодих літах відзначався Феодосій великою набожністю.

На 14-му році життя вмер його батько. Молодий хлопець, наслухавшись в школах про великих християнських подвижників, і сам захотів йти їхніми слідами. Разом зі сільськими хлопцями віддався різним аскетичним вправам. З прочанами хотів мандрувати в Єрусалим, щоб побачити місця, де колись ходив Господь Спаситель. Мати з трудом дігнала свого сина і насильно завернула його з дороги. Потім била немилосердно, щоб син стратив бажання втікати з дому.

Молодий Феодосій щоденно ходив до церкви. А коли помітив, що не завжди служиться тут літургія, а то з браку свіжих просфор, став випікати

просфори для церкви й на продаж. Виручку від проданої просфори віддавав бідним. Мати, коли дізналася про це все, знову сильно почала його бити. Молодий Феодосій тікає з дому ще раз, вдруге. Він пішов до священика на сусіднє село, де працював псаломщиком і випікав просфору. Врешті й тут його найшла мати і забрала додому.

Коли посадник міста Курська дізнався про настрій молодого Феодосія, взяв його собі до своєї домової церкви за дяка. Феодосій рішив тоді остаточно стати ченцем, подвижником і почав носити на тілі залізні закови. Мати, коли побачила кров на його тілі, лайкою, бійкою та вмолюванням спам'ятувала сина. Але це привело до того, що Феодосій втретє залишив родину. Тим разом вже назавжди.

Феодосій втік до Києва і зголосився до преподобного Антонія. Антоній спочатку не хотів прийняти молодого юнака, який мав приблизно 18 років. Але Феодосій дуже його умовляв. Антоній дав дозвіл постригти його в ченці: постригав його пресвітер Нікон. І так Феодосій став ченцем Печерського монастиря.

Феодосій в монастирі так прославився, що коли мав ледве 25 років, його було призначено ігуменом. Феодосій сам провадив суворе аскетичне життя і до цієї ревності заставляв братію Печерського монастиря. В монастирі ченці трималися Студитського уставу. Згідно цього уставу, ченці не могли мати нічого власного, перебували постійно в молитвах і на роботах, були покірні й смиренні. Весь день був докладно впорядкований на працю, молитву, спільну трапезу, відпочинок. «Феодосій, як каже літописець, усе це винайшовши, передав своєму монастирю: від того ж монастиря перейняли цей устав усі інші монастирі; тому-то почитаний Печерський монастир старший за всіх».

Згодом у монастирі призбиралось до 100 чоловік, які провадили суворе аскетичне життя. Сам Феодосій був взірцем для всіх. Багато молився, працював, виявляв покору і християнську любов до ближнього. За братською трапезою споживав тільки сухий хліб і городину варену, пив тільки джерельну воду. Спати не клався, а після відправи повечерія дрімав сидячи. Першим приходив до церкви і раніш усіх брався до фізичної роботи. Протягом усього великого посту аж до Лазаревої суботи залишав монастир і подвизався на самоті, в печері. Опікувався вбогими і немічними. Для них побудував будинок-притулок, а на його утримання віддавав десятину монастирських доходів. Кожної суботи доставляв в'язням у тюрму віз із хлібом.

Феодосій тішився пошаною не тільки в братії й в простого народу, але й серед бояр та князів. Правда, Феодосій не втручався в політичні справи країни, але коли князі зверталися до нього по пораду, то говорив їм правду в очі, хоча б це було для них болячим. Загалом монастир за часів Феодосія дійшов був до такої сили, що міг розпочати будову нового монастиря з мурованою церквою Успенія Матері Божої. Це було 1073 року.

Наступного року упокоївся в Бозі преподобний Феодосій у мужеському віці. Похоронено його в печері під старим монастирем, десь недалеко від печери, в якій подвизався прийдешній київський митрополит Іларіон. Ці печери й звуться Феодосієвими. Пам'ять преподобного Феодосія відмічаємо 16 травня н. ст., а перенесення його мощів 27 вересня. Мощі його відкрито 1091 року. Канонізація преподобного Феодосія відбулася в 1108 році.

Культурно-освітня роль Києво-Печерської Лаври полягає в тому, що в її мурах переписувались твори: перекладницька й оригінальна література тих часів. Тим способом створилась тут величезна скарбниця духовних цінностей, бібліотека. Печерська Лавра – це осередок духовної освіти тих часів, а також зразок культурного господарства. Вихованці Печерської Лаври виходили у світ з високими церковними гідностями, бували владиками розлогої Київської митрополії та розносили світло Христової віри по всій країні від Балтики по Чорне море.

Прот. Карпяк Іларіон.

Пастырь добрый

(Окончание)

По Его словам, содержащимся в притче о добром Пастыре, духовный пастырь должен обладать следующими основными качествами.

Во-первых, пастырь должен «входить дверью» к своей духовной пастве (Иоанн 10, 2). Это означает, что только тот есть истинный духовный пастырь Церкви Христовой, кто получает свое пастырство законным путем, кто поставляется на пастырское служение чрез архиерейское рукоположение, по апостольскому преемству. Ибо Христос Спаситель ясно сказал, что только Он является «дверью» для истинных пастырей Его словесного стада (Иоанн 10, 1 - 2 и 9). «Без Меня не можете делать ничего» (Иоанн 15, 5),

– говорил Он Своим ученикам, а в другом месте сказал: «Никто не приходит к Отцу, как только через Меня» (Иоанн 14, 6). Если эти слова относятся ко всякому верующему во Христа, то они тем более применимы к пастырям Церкви Христовой. Ввиду этого всякий другой, получающий свое пастырство вне Христа, каким-либо другим путем, или же присваивающий его себе сам, не является истинными пастырем (Иоанн 10, 1).

Во-вторых, пастырь должен «знать своих овец» (Иоанн 10, 3 и 14), знать повадки, духовные нужды и потребности своей паствы, уметь различать добрых от злых, грешников от праведников, уметь применять наилучшие методы и средства при исцелении душевных ран. Духовный пастырь должен знать, кого и когда нужно поддержать и укрепить духовно, кого и когда утешить, с кем и когда порадоваться, кого наставить, кого обличить, кого увещавать (II Тимофею 4, 2). Только такой пастырь может успешно совершать свое пастырское служение и помогать верующим, каждому по его потребности, который хорошо знает вверенных ему душ, их душевное состояние и нужды.

В-третьих, пастырь должен «идти впереди стада» (Иоанн 10, 4), он должен вести свою паству, которая, видя в нем истинного духовного вождя, беспрекословно последует за ним. Духовный пастырь должен не только словом учить верующих истинам веры и морали, но он обязан своей личной добродетельной жизнью служить им примером, достойным подражания, быть, по словам св. ап. Павла, «образцом для верных в слове, в житии, в любви, в духе, в вере, в чистоте» (I Тимофею 4, 12). Пастырь должен быть примером для паствы своей скромностью и смирением, трезвенностью, молитвенностью, трудолюбием, жертвенностью; он должен быть светильником, освещающим пастве путь истинной веры и добродетельной христианской жизни (Матф. 5, 14). Такого пастыря духовная паства признает своим духовным вождем, уважает его, любит его, слушается его голоса, доверяется ему и беспрекословно следует за ним по пути спасения.

В-четвертых, духовный пастырь должен «жизнь свою полагать за овцы» (Иоанн 10, 15 и 17). Он должен любить свою паству, быть ее бдительным стражем и преданным вождем духовным, беречь ее от всяких невзгод, жертвоваться за нее, а если понадобится, то и жизнь свою положить за вверенных ему духовных чад. Ибо и Сам Бог отдал Сына Своего Единородного за спасение и искупление всех нас (Иоанн 3, 16).

Таким должен быть, по учению Самого Спасителя, духовный пастырь Церкви Христовой. Удостоившись призвания к пастырскому служению и получивши благодать священства, православный пастырь должен неустанными молитвами и ежедневным очищением своей совести «возгревать дар Божий», полученный им через священное рукоположение (II Тимоф. 1, 6; I Тимоф. 4, 14), он должен «ревновать о дарах духовных» (I Коринф. 14, 1), неустанно работая над собою и отстраняя свои личные недостатки. Соответственно своему высокому званию, пастырь Церкви Христовой должен быть

«непорочен,.. трезв, целомудрен, честен, страннолюбив, учителен» (I Тимоф. 3, 2). Современный православный душпастырь должен быть высокообразованным, с глубокими познаниями и с широким кругозором, но в то же время глубоковерующим человеком. Он должен быть духовно расположенным служителем Церкви, благого нрава и исполненным отцовской любви и отзывчивости ко всем.

Только обладая такими качествами, духовный пастырь может успешно проходить свое пастырское служение. Ибо если бессловесные животные умеют различать своих хозяев, кормильщиков и пастухов от посторонних людей и к первым умеют проявлять свою благорасположенность, а ко вторым – настороженность или даже неприязнь, то тем более разумные существа – люди умеют различать своих приятелей, доброжелателей и благотворителей от своих недругов, от злоумышленников и от недоброжелателей. И в зависимости от этого признают душпастырей истинными пастырями или же наемниками, принимают услуги пастыря, или же их отвергают, ценят его труды, или же их ставят ни во что, любят и уважают его, же им пренебрегают и презирают его.

Служение пастыря Церкви Христовой далеко превышает служение ветхозаветных пастырей как по обьему и возвышенности обязанностей, так и по несравненно большей ответственности (ср. II Коринф. 3, 6 – 11). Новозаветным пастырям поручено продолжение того великого и святого дела, для которого пришел на землю Сын Божий. Им вверены человеческие души, искупленные Кровью Христовою, они имеют «священство святое» (I Петра 2, 5), они – «род избранный, царственное священство, народ святый, люди, взятые в удел» (I Петра 2, 9). А потому христианский пастырь должен с большим вниманием относиться к своему пастырскому делу и со страхом Божиим приступать к его исполнению. Он обязан остерегаться всего того, чего допускались ветхозаветные пастыри, и того, за что Христос Спаситель изобличал книжников и фарисеев. Пастырь должеи избегать небрежности и равнодушия к своему служению и всего того, что препятствовало бы его успешному исполнению пастырских обязанностей и что уподобляло бы его служение работе наемника.

Пастырское служение, несомненно, весьма тяжелое и ответственное дело. Из всех обязанностей священника пастырство – самый трудный подвиг. Путь пастырского служения – каменистый и тернистый. Вследствие этого и сами пастыри часто нуждаются в помощи и в подкреплении их сил. Потому св. апостол Павел не только наставляет, но и подбадривает Тимофея: «Проповедуй слово, настоя во время и не во время, обличай, запрещай, увещавай со всяким долготерпением и назиданием» (II Тимоф. 4, 2). Это наставление, несомненно, относится ко всем пастырям словесного стада Христова, которые должны быть «добрыми домостроителями многоразличной благодати Божией» (I Петра 4, 10). И св. ап. Петр увещавает пастырей: «Пасите Божие стадо, какое у вас, надзирая за ним не принужденно, но охотно

и богоугодно, не для гнусной корысти, но из усердия. И не господствуя над наследством Божиим, но подавая пример стаду» (I Петра 5, 2 - 3).

Но несмотря на эти трудности, если духовный пастырь имеет твердую веру в Бога и пламенную любовь к своему служению и к вверенным ему душам, если он с непоколебимой волей и преданно совершает свое пастырское служение, то благодать Божия, «немощная врачующи и оскудевающая восполняющи», полученная им в таинстве священства, и сердечная молитва укреплят его душевные и телесные силы и поддержат его. Взирая на Пастыреначальника Христа, как на единого Доброго Пастыря, на Его св. апостолов, на великих церковных иерархов и на выдающихся пастырей Церкви Христовой, каждый душпастырь может брать от них пример и черпать силы для самоотверженного пастырского служения.

Вооруженный испытанными духовными средствами, предлагаемыми ему Пастыреначальником Христом, свв. апостолами и Святой Церковью, православный пастырь может успешно совершать свое пастырское дело, пасти вверенное ему духовное стадо на тучных пажитах божественной благодати, возделывать виноградник Господний и приносить Богу обильные духовные плоды во время свое. Пастырь так совершающий свое дело, служит прославлению Имени Божьего, благу Его Святой Церкви и спасению вверенных ему душ. Такой пастырь, кончая свое служение на земле, может при своем исходе со спокойной совестью сказать: «подвигом добрым я подвизался, течение совершил, веру сохранил» (II Тимоф. 4, 7) и - «вот я и дети, которых дал мне Господь» (Исаия 8, 18). И он несомненно получит от Пастыреначальника Христа «неувядающий венец славы» (I Петра 5, 4).

Проф. д-р Андрей МИГАЛЬОВ

■ СЕРБСЬКА ЦЕРКВА

70-річчя проф. прот. Б. А. Цісаржа

24 березня 70-річчя відмітив наш краян Антонін Бранко Цісарж. Походить він з Явурка поблизу Брна. Навчався в Сараєві, Бельграді, коротко перебував у Празі у Владики Горазда. Став священиком в Бітолі, вчив на гімназії в Чачці в Сербії, в Ніші. Після другої світової війни діяв як священик в Бельграді в храмі св. Олександра Невського. Одночасно вчив у семінарії в монастирі Раковиця. В 1952 р. одержав звання протоєрея. З 1954 р. був виключно професором семінарії св. Сави, що в 1958 р. переселився в Бельград. З 1963 р. діє як директор 6 семінарів в Єпископському Синоді. Вісім років читав лекції з літургіки в Бельграді. Був також членом екзаменаційної комісії для професорів факультету і для працівників церковного центра. На пенсії є з 1970 року, але і надалі працює. Він є автором многих публікацій, серед яких слід згадати: «Пасторація віруючих» (1936), «Необхідність повчання і релігійного виховання» (1938), «Об'єднане священство і його періодична преса» (1971), «Церковна преса між двома світовими війнами» (1971), «Гомілетикар (1969), «Церковне право за 100 років» (1970 і 1973), «Бібліографія» (1975), «Православне вчення про віру» (1975) та багато інших.

СВ. ГЕОРГІЙ ПАЛАМА:

Про співжиття в мирі

Ми всі насправді брати, бо походимо від одного Владаря і Створителя, який із-за цієї причини стався і нашим спільним Отцем. І таке спільне братерство є і між нами та іншою природою, бо все походить від Бога й є в єдності з нами. Але, крім того, ми брати один одному, бо маємо одного наземного батька-отца — Адама і як єдині ми створені на образ Божий. І це є спільною спадщиною всіх народів. Ми братами є навзаїм і тому, що ми діти одного народу і громадяни одного міста чи села. Однак над усім цим маємо ще одне багатство, яким є спільна мати — свята Церква і Православ'я, основою якого є Христос, за природою Син Божий, який, крім того, що є нашим Богом, став і нашим Братом та Отцем. І не лише це, але і Главою, бо нас зібрав в єдності свого тіла (Церкви), щоб ми були членами навзаїм і Йому самому. Бо Господь по своєму Воскресенії сказав жінкам, які прийшли до гробу: «Ідіть, повідомте братів Моїх, — нехай вони йдуть у Галілею, — там побачать Мене» (Мт. 28, 10). Отже, признає вдалим бути нашим Братом. Тому й апостол додає: «Бо приймає Він не Ангелів, але Авраамове насіння. Тому мусив бути Він у всьому подібний братам, щоб стати милостивим та вірним Первосвященником у Божих справах, для вблагання за гріхи людей» (Євр. 2, 16—17). А тому, що Христос є і нашим Отцем — бо ж духовно нас зродив через св. хрещення і Його божественну милість, то тому кличе своїх учеників «дітьми» і перед своїми муками запевняє їх, що не лишить їх сиротами. Тому апостол каже: «А що діти стали спільниками тіла й крові, то й Він став учасником їхнім, щоб смертю знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола . . .» (Євр. 2, 14). І що всі в Христу творимо одне тіло, то про це апостол Павло засвідчує словами: «І ви — тіло Христове, а зосібна — ви члени» (1 Кор. 12, 27). Бо в одному Дусі ми всі були похрещені в одне тіло, яким є Церква.

Це наше зновузродження в Бозі. Тому є одна віра, одна надія, один Бог над усім, який нас об'єднує своєю Божою любов'ю, щоб ми навзаїм були членами і з Ним самим. Протилежністю цієї божої любові є ненависть, яка походить від зла, яке відділяє

від себе тих, що були братами, яке відділяє від себе членів одного народу, громадян міста і т. п. Однак Бог всіх нас кличе, щоб ми стали дітьми миру, щоб ми кожен і сам виздоровіли від всього зла, а перш за все від незносимості й ненависті. Як виздоровів Христос слабосилого в Єрусалимі, який там чекав довгі роки, або ще іншого в Кафарнаумі, якого до Христа принесли інші, так само поможе і нам для братнього співжиття і єдності.

Душа кожного з нас подібна до лампи, яка горить тому, що в ній є гнот і достача олії. У нас тим гнотом має бути любов, олією милість Божа і роблення добра. Кому хибить ця олія, то у того і любов минає й від такої людини і Бог відвертається. Пророк Давид говорить: «Ховаєш обличчя Своє — то вони перелякані . . .» (Пс. 103, 29). Отже, зверніть на дорогу Христового Євангелія і міцно тримайтеся її, щоб ваше взаємне співжиття вічно проквітало і було тривалим, бо тоді і Господь зверне до вас своє обличчя і разом з миром спочине на нас милість Божа. Згадаймо дні миру й єдності, дні спільного добра. Тому перемагаймо кожне зло, зміцнюймо взаємну любов, щоб бути гідними любові Божої. Бо ніхто не може любити Бога, коли не любить брата свого. Послідуймо Божі Заповіді, що нас спонукують покаятися й відпущати провини, бо і Христос всім нам відпустив, щоб ми могли статися синами спокою і миру, отже, синами Божими. Він є наш Мир, тому вже своїм апостолам наказав, щоб при вході до дому або до міста звістували мир і цю вість миру занесли по всьому світі. І самотнє спасительське діло Христове в своїй основі є змиренням людини з Богом і з людьми навзаїм. Тому вже Давид пророчо про Христа передвіщав: «Проквітати буде справедливість в днях його і щедрість миру» (Пс. 71, 7). А також: «Нехай я почую, що каже Бог, Господь, бо говорить Він «Мир!» народові Своєму й Своїм святим, і нехай до безумства вони не вертаються» (Пс. 84, 9). Однак сам Спаситель каже: «Зоставляю вам мир, мир Свій вам даю» (Йоан 14, 27). Дав нам одночасно і Заповідь любові (Йоан 13, 35). Перед Своїм відходом до Отця молився, щоб допоміг нам здобути єдність, — «щоб були всі одно» (Йоан 17, 21).

Отже, будьмо вірні словам цієї молитви, цього отцівського благословіння, щоб ми сталися і спадкоємцями Господнього Царства, спадкоємцями синівства і життя вічного. Цю велику правду апостол завжди пояснював у своєму улюбленому вислові: «Милість вам і мир від Бога».

(У скороченій формі переклав прот. Ш. П. Георгій Палама, архієпископ міста Фессалоніки, помер в 1360 р., його пам'ять відмічаємо 14 листопада і в другу неділю Великого посту).

Об'єднати нас може лиш любов

Сьогодні вже майже ніхто не сумнівається в тому, що роз'єднання Церкви Христової, а тим самим і християн, настало тому, бо многі почали ухилятися від справжньої науки Христової і більше почали любуватись світською славою і багатством, ніж любов'ю до Господа Бога і до Його Заповідей. Богобійні християни тяжко переносять цей розподіл, тому мрія про єдність у них така давня, як самотній розкол Церкви. Ця мрія прожила сторіччя і не вдалося її викоренити ані таким, яким більше пасував розподіл, утримуваний на взаємній ненависті, фанатизмі у вірі, ніж любов, згода й єдність. Мрія про єдність була і є сильнішою, ніж гріх, а це нам доказують й останні десятиріччя, які принесли в цій області нові тенденції.

Виразним є особливо період, коли розпочалось з ліквідацією взаємного прокляття між Православною і Римо-Католицькою Церквою, а також після II Ватиканського концілу. Це вже період екуменізму, період, який сміливо можемо прозвати періодом надії в возз'єднання всіх християн і який може зцілити рани, запричинені розподілом Церкви. Однак можемо його назвати і періодом, який поступово помалу огріває холодну атмосферу взаємної одлуки і ненависті і який теплою мрією по єдності приводить нас до взаємопошани, пізнання і любові, що є «сповненням завіту» (Рим. 13, 10).

Дуже радує той факт, що потребу єдності Церкви відчувають всі християни в однаковій мірі. Тому і наша Православна Церква скоро на всіх богослуженнях молиться своїми молитвами «О благосостоянії Святих Божіїх церквей і соєдиненії всіх» (Мир. єкт.). Адже ж це желав і просив цього у свого Отца Сам Спаситель Ісус Христос: «щоб всі (які повірять в Нього) одно були . . .» (Йоан 17, 21). Однак мушу додати, що не лише молиться, бо

Дрезден: на екуменічних богослуженнях зустрілось духовенство православне, римо-католицьке, старо-католицьке і євангелічне.

цього було б мало, але Православна Церква робить все для того, щоб досягти цю єдність. Про це свідчать многі послання східних православних патріархів, многі зустрічі і розмови з представниками різних християнських (і нехристиянських) церков. Так, наприклад, успішно розвивається розмова-діалог із східними т. зв. дохалцедонськими церквами (Коптська Церква, Ефіопська, Арменська, Сірійсько-Якобитська, Малабарська), а також з Римо-Католицькою Церквою, Старокатолицькою і Лютеранською. При цих зустрічах часто беруть участь і найвищі представники Церкви.

Але щоб зближення християн досягло свій успіх, потрібно і необхідно, щоб всі до цієї священної справи об'єднання ставились серйозно, приступали з вірою, з почуттям співналежності і рівності. Не можна думати, що об'єднання настане на основі таких уяв, які ще декотрі проповідують, тобто немовби «відпадлики» мають вернутись і т. п. Бо така практика знов би нас привела на кілька сторіч назад. Це перечиться з духом екуменізму і духу Христового Євангелія. «Царі народів панують над ними, а ті, що ними володіють, доброчинцями звуться. Але не так ви: хто найбільший між вами, нехай буде, як менший, а начальник - як службовець» (Лк. 22, 25 - 27).

Не можу, однак, ані подумати, як многі гадають, що глибока пропасть розподіленості зникне через кілька взаємних зустрічей. Треба собі усвідомити, що нас ділить і роздільність в проповідуванні і розумінні Євангелія, це означає, що не згодуємось ані у віровченні, що при возз'єднанні викличе найбільші труднощі. «Діалог правди», безперечно, - довгий і складний. Щоб міг принести свої результати, то ми мусимо йому в «діалозі любові» підготувати хороший і родючий грунт. Це наш перший обов'язок, наше моментальне й актуальне завдання.

«Улюблені, - любім один одного, бо від Бога любов, і кожен, хто любить, родився від Бога та вітає Бога. Хто не любить, той Бога не пізнав, бо Бог є любов» (4, 7 - 8). Так нас закликає св. апостол-євангеліст Йоан. Цей його заклик актуальний для всіх християн і нині, а особливо тому, що цієї любові мало серед нас. Її недостаток проявляється на кожному кроці. Чи ми усвідомлюємо собі, що без любові ми не є християнами? Тож за чим можна розрізнити, чи ми ученики Христа? Тим, що віримо в Нього? Адже апостол Павло пише: «...і коли маю всю віру, щоб навіть гори переставляти, то любові не маю, - то я ніщо» (1 Кор. 13, 2). Тому учім любити, щоб вона була нашою ознакою, бо вона не лише гори переносить, але усуне й гордість, ненависть, мрію по владі, мрію про панування, як і все зло, що походить від диявола. Там, де любов не має свого місця, там панує ненависть, неспокій і зло. Там нема ні Бога, бо «Бог є любов» (І Йоан. 4, 8).

Тому ми повинні собі усвідомлювати необхідність дотримувати заповіді любові, які нам дав сам Ісус Христос. Так, як без неї не можна любити Бога, так само без неї не можна досягти будь-яку єдність і дружність. Тому всі розпочнім від себе. Не завтра, але вже нині, щоб чим скоріше сповнити Спасительський Завіт (Йоан 15, 12) і Його желання (Йоан 17, 21). Ми всі

Лейпциг: екуменічні богослуження в православному храмі, в яких взяло участь духовенство чотирьох віросповідань.

діти одного Бога, всіх нас викупив один і той же Христос. Не глядаймо приятеля, брата і ближнього далеко від дому, коли маємо його близько. Не хвалімся, як ми любимо ближнього, коли не чує, а при зустрічі з ним на вулиці здалека його обходимо. Вже час перейти від гарних фраз до конкретних вчинків. Дерево розпізнаємо за фруктами, а добрий вчинок сам хвалить себе. Написано ж є: «Хто хвалиться, нехай хвалиться Господеві» (Єр. 9, 23).

Безперечно, дорога до об'єднання не буде легкою. Буде від нас вимагати вчинки, добру волю і віру, не лише мертві хвали і желання. Однак не знесе вона ні хитрунство, ні брехню. Що варте, коли при зустрічі люди різних віросповідань втікають один від одного? Що варте, коли єпископи різних церков говорять про єдність, а священики своїх вірників застрашують адськими муками лише тому, що відвідали храм іншого віросповідання. Це нічого не варте, нікому це не приносить користі. Не кажучи вже про те, що це перечиться духу екуменізму, а також вченню Ісуса Христа. Однак, ніщо нас не сміє відрадити із цієї дороги. Ні початкові неуспіхи. Закликає нас до цього сам Спаситель. Тим проявимо свою любов до нього і до своїх ближніх. «Якщо любите Мене, то дотримуйте Заповіді Мої» (Йоан 19, 15).

На цій дорозі нехай нас підбадьорює екуменізм, екуменічні зустрічі, що відбуваються за кордоном, але ніщо нам не перешкоджає, щоб такі зустрічі не робити у нас. В цій області можемо багато чому повчитись від наших сусідів в НДР, де стало вже хорошим звичаєм, що християни різних віросповідань із своїми священиками зустрічаються на спільних екуменічних богослуженнях. Що це правда, то свідчать про це фотографії. Треба додати, що вони не лише зустрічаються, але і взаємно допомагають собі, особливо з фінансового боку. Так, наприклад, римо-католицький єпископ Мішенський Шаффран подарував значну суму грошей для будівництва нового фарського будинку для православного священика в Дрездені, римо-католицький священик подарував дзвін для православного храму в тому самому місті і т. д. В 1968 р. і пізніше і в нас (Фалкушовце, Шамудовце) відбувались такі зустрічі. На жаль, далі такі зустрічі вже не відбуваються. Однак було б бажано, щоб ми і в нас не забували, що й нашим обов'язком є продовжувати у розпочатому ділі зближення, пізнавання і нарешті об'єднання всіх християн.

о. Л. Федор.

Про церковну дисципліну

Християнська свобода і церковна дисципліна, на перший погляд, дві протилежні справи. Але в дійсності вони є двома сторонами одної справи і ніяк одна одну не виключають. Члени Церкви можуть повністю респектувати церковну дисципліну і одночасно з тим повністю використовувати християнську свободу, яку Христос дарував всім вірникам. Узурпаторство, як і зневживання свободи в Церкві, не мало б бути, бо це перечиться основним вимогам Святого Письма (Гал. 5, 13; 1 Петр. 2, 16). Мірилом правди в Православній Церкві є передусім з'явлене Слово Боже, а не слово і воля одиниці. Тому Церква часом обмежує крайності і все спрямовує до справжньої християнської свободи в Дусі і в правді. Церква є тілом Христовим з многими удами (1 Кор. 12, 12), тому кожен її член без різниці свого положення і служби в Церкві всіма своїми силами і здібностями допомагає будувати діло, задля якого існує Церква. Лише в цій єдності і співпраці всіх членів Церкви одиниця

справді живе, взаємозбагачується і досягає мети свого життя – спасіння.

У зв'язку з церковною дисципліною треба дослідити і питання зміни дисциплінарних правил. На це питання існують різні погляди. Одні того погляду, що кодифікація правил Православної Церкви була завершена на останньому Вселенському Соборі, а тому не може мінятись і поповнюватись. Це, властиво, консервативний погляд на життя і діяльність Церкви в часі. Інші, відомі як «економісти», є за пристосування правил до сучасних потреб життя Церкви та її членів. Перші строго дотримуються літери закону, другі знову намагаються йти назустріч потреб життя і змін особистого і суспільного характеру. В ході церковної історії її дисципліна розумілась і використовувалась по-різному, помірно або строго, а саме в залежності від многих факторів, які це визначали. Історичні й інші фактори вимагали, щоб упорядкування Церкви у своїй зовнішній структурі було більш повним і більш конкретним, ніж в минулому. Завдяки цьому і церковна дисципліна мала своє зростання і розвиток. Її зростання можемо порівняти з ростом рослини, де одне листя відпадає, друге появляється і наростає. Це означає, що так, як життя Церкви, і церковна дисципліна не була статична, але розвивалась, поглиблювалась, конкретизувалась, бо без цієї дійсності не була б дійсною дисципліною і не могла б своєчасно реагувати на дійсний хід життя Церкви і мінливі фактори цього її життя. Отже, церковну дисципліну в її нормах не можна абсолютизувати, догматизувати, хоч основні вимоги християнської моралі мусять тут залишитись незмінні, як це є у випадку основних віроучних правд. Нехай вже як було окремі правила відповідали потребам свого часу, та життя нині ставить перед Церквою такі проблеми і в таких життєвих зв'язках й умовах, що декотрі правила стаються анахронізмом, хоча б в їх зовнішній формуляції, і вимагають нові і глибші прокоментовані ставлення. Маємо і такі правила, які ніколи не застосувались у житті, бо ера їх переросла, декотрі анулювали або змінили наступні Собори, декотрі поповнили або змінили, або і замінили новими, які краще виражали окремі вимоги християнської дисципліни з точки зору на змінені умови життя Церкви. Отже, історія виникнення й застосування окремих дисциплінарних норм нам найкраще говорить про те, як до цієї справи маємо ставитись і в нинішньому рухливому часі, коли життєздатність Церкви проявиться передусім в готовності реагувати конкретно на сучасні вимоги життя, щоб життя Церкви і особи здійснювалось згідно здорових

норм, випливаючих з Христового Євангелія і багатого духовного досвіду Церкви. Стагнація в цій області не має смислу і може запричинити многі непоправні шкоди.

Церковний порядок є настільки добрий, наскільки можна ним користатися для церковної дисципліни і сповнює своє послання стосовно духовного росту членів Церкви. Нині вже загально панує погляд, що кожен порядок, коли можна ним користатися сучасному християнину і коли він не охоплює нічого проти віри і моралі, то його треба прийняти. Правда, не треба відступати за кожну ціну або бездумно полегшувати вимоги церковної дисципдіни – про це тут не розходиться – але з другого боку, маємо лише дві можливості: або формально дотримуватись старих настанов, які в багатьох випадках можуть бути для життя Церкви беззначеннєві і можуть її життя іноді і затруднити й гальмувати, або прийняти такі норми, такі настанови, які б запричинили прогресування церковного життя і які б церковне товариство прийняло, бо і тут голос Церкви як цілого має братись до уваги (Дії 15). Церква має служити кожному, щоб чим більше людей привести до спасіння – це є її мета і послання!

Історія розвитку церковної дисципліни свідчить про її мінливість і поглиблення від найдавніших часів по нині. Ці засади дотримували і св. отці і самі міняли і створювали церковні дисциплінарні настанови. Протягом часу Церква набувала багатогранний досвід і з погляду умов й потреб духовного життя формувала свою дисципліну. Так, наприклад, Тертуліан (№ 240) пише, що коли Церква – діло Боже, то не може не удосконалюватись, бо ж завдяки удосконаленню був їй даний Дух Святий. Великий ієрарх і практичний керівник в області церковної дисципліни, св. Василій Великий, охочий прийняти кожен порядок, коли більш придатний, ніж попередній для «спільного добра Церкви» (Творенія, ч. 3, стор. 241). Сам він був активним творцем церковної дисципліни і многі ним визначені правила охоплені в кодексі церковних канонів. Він вичитує неоцезарейській Церкві, що дотримується старої практики, бо «многе з того вже давно змінене». Дисципліну треба доповнювати, каже св. отець на іншому місці, а саме з погляду на своєрідність доби, на її принос і зміни. Кожен час має свої потреби: те, що скоріш було корисне, то тепер може бути шкідливим. І бл. Августин каже, що те, котре в собі приносить щось більше, хоч це було б відмінне від нашого дотеперішнього порядку, не треба відкидати, але приймати (В. Кипарисов, О церковной дисциплине, стор. 132).

Всі передові церковні теологи, зокрема російські, як, наприклад Філарет, Макарій, Сильвестр та інші є того погляду, що церковна дисципліна мусить мінятись, бо те, що не можна було вимагати від християнина одного періоду, може вимагатись від християнина іншого періоду, коли Церква здобула більший вплив і досвід. Знищити це стремління до ліпшого означало б знищити рост Церкви і її духовний прогрес.

Прот. П. Ш.

Причащение святых таин

(ИЗ ТВОРЕНИЙ СВ. И. ЗЛАТОУСТОГО).

«Чаша благословения, юже благословляем, не общение ли Крове Христовы есть» (1 Кор. 10, 16), — говорит Ап. Павел. Этим он напоминает величие даров Божиих нам. Он не только научал людей отвращаться от заблуждений, но отступивших далеко Он приблизил к себе и сделал Своими братьями и сонаследниками. За это и прочие Его благодеяния мы благодарим Господа. Находящаяся в чаше есть Кровь Христова, истекшая из прободенного ребра на кресте. Чашею благословения Ап. называет потому, ибо держа ее в руках, мы прославляем Бога, изумляемся Его дару и возносим благодарение за милость, оказанную нам. «Хлеб, егоже ломим, не общение ли тела Христова есть»? Почему Ап. не сказал — причастие? Потому, что хотел выразить нечто большее. Ибо приобщаясь, мы не только делаемся участниками, но и соединяемся со Христом. Как тело человеческое соединено со Христом, так и мы чрез этот Хлеб соединяемся с Ним. А для чего прибавил: «егоже ломим». Это делается в Евхаристии, а на кресте этого (преломления) Его тела не было. Чего даже не претерпел на кресте, то претерпевает в Литургии, дает преломлять Себя, дабы исполнить всех. И причащающиеся делаются телом Христовым, не многими телами, а одним телом. Как хлеб составляется из многих зерен, но их не видно по причине их соединения, так и мы соединяемся друг с другом и со Христом. Посему Ап. продолжает: «вси бо от единого Хлеба причащаемся». Если же питаемся одним, то почему не проявляем единой любви? У первых христиан было сердце и душа одна (Деян. 4, 32). А теперь не так, люди расположены друг к другу хуже диких зверей. Христос соединил тебя с Собою, а ты не хочешь даже со своим братом соединиться. Господь отдал Свое Тело, которое по своему естеству происходит от Марии Девы и было лишено жизни и преподал его всем, дабы питаясь им, мы объединились все с Ним.

Зная это, мы будем заботиться в единении с собою, к чему побуждает нас великая Жертва, обязующая нас приступать к ней единодушием и горячею любовью. Достойно причащающиеся ныне сретят некогда Господа, грядущего с небес. Смерть не устояла, когда Тело Христово было пригвождаемо ко кресту, солнце сокрыло свои лучи, распались камни, потряслась вся земля. Оно есть то самое Тело, которое было окровавлено копьем и источило всей вселенной источник спасения. Христос умирал, а мертвые воскресли, это знамение победы над властью смерти, что напоминает нам св. Причащение. Поэтому будем приступать к этому Таинству с горячею любовью, дабы не подвергнуться наказанию за недостоинство. Ибо чем более мы облагодетельствованы, тем более будем наказаны, если окажемся недостойны этих благодеяниих. Это тело почтили волхвы, когда оно лежало в яслях. Будем подражать хотя этим чужеземным людям мы, граждане

неба. Они ничего так дивного не видели, что мы ныне видим, после совершившегося нашего откупления, но с великим благоговением они поклонились Христу и отдали свои дары в знак любви и уважения. А мы видим стоящего у престола священнослужителя и Духа Святаго, осеняющего дары, ты не просто видишь Тело, но знаешь и силу его и все домостроительство, что Он совершил ради нас. Посему будем приступать с покорностью, сознавая свое недостоинство. Ибо как опасно приступать к этому Таинству без внимания, так опасно и удаляться от него, от причащения, без которого последует глад и смерть духовная. Св. Причащение есть сила нашей души, крепость для сердца, основание упования, надежда, спасение, свет, жизнь. Отошедшие в загробную жизнь, получив эти дары, залог бессмертия, они с великим дерзновением вступят в священные обители. Я скажу больше, это Таинство и здесь делает для тебя землю небом. Открый врата неба и ты увидишь, что там есть самое драгоценное, то же самое увидишь и здесь на земле, Самого Господа нашего Иисуса Христа. Но здесь ты не только видишь, но и прикрасаешься Ему, даже вкушаешь и таким образом несешь в свой дом этот небесный Дар и благословение Божие.

Только очищай свою душу, приготовляй сердце к принятию этих Таин. Не вертайся на прежние грехи, но поставь их под ноги, возненавидь их, как самое отвратительное гнусное вещество, которое разлучает человека от Бога. Отдай себе в любовь Божию так, как Он отдал Себе за тебя. Украшай свою душу добродетельной жизнью, устрой этот душевный дом для принятия Христа, дабы со Христом пожить здесь и удостоиться вступить в обители Отца Небесного.

(Беседа 24 на 1 посл. к Коринфянам).

Посмертна згадка

17 грудня 1977 р. віддав свою душу Створителю брат Андрій БРЕЙКА, православний куратор і дзвонар Православного приходу в Любиці. Небіжчик народився 5 лютого 1915 р. Був добрим чоловіком і зразковим християнином. Від усієї душі любив свою прадідівську Православну Церкву. Не зрадив її ні в роках кризи 1968/69. Завдяки ньому православні вірники мають можливість сповідувати свою віру і відвідувати православні богослуження.

Завдання дзвонаря виконував від 1968 року.

Похорон справляв за великої участі вірників окружний архідекан прот. д-р теології Штефан Пружинський з Левочі разом із прот. Петром Баяйом з Вернара.

Нехай Створитель прийме душу брата Андрія туди, де не є болю, не є страждань і турбот, але є життя вічне.

Вічная йому пам'ять!

Юрій Галанда,
настоятель приходу.

З життя Пряшівської єпархії

■ 7 травня 1978 р., на Фомину неділю, Преосвященний Владика Николай у кафедральному храмі Александра Невського у Пряшеві відслужив за участі пряшівського духовенства архієрейську св. Літургію. Проповідь на тему свята сказав митр. прот. о. Йосиф Ілюк, спиритуал ПБФ.

На кінець богослужень Преосвященний Владика поблагословив всіх присутніх віруючих.

■ 14 травня 1978 р. бардіївські вірники вже від скорого ранку проживали радісне очікування. В той день, тобто в Неділю жен мироносиць, Бардіївський приход відвідав Його Блаженність, Митрополит Празький і всієї Чехословаччини Дорофей у супроводі Преосвященного Владики Николая, єпископа Пряшівського, і директора УЄР Православної Церкви в Пряшеві о. Кернашевича, чим сповнилася мрія і довге желання бардіївських вірників.

Дорогих гостей привітали діти з віршиками і передали їм букети живих квітів, а куратори зустріли їх традиційним старослов'янським звичаєм – хлібом-сіллю.

У дверях храму гостей привітав місцевий священик прот. о. Йоан Лаката.

Урочисту св. Літургію відслужив Блаженніший Митрополит Дорофей і Преосвященний Владика Николай, єпископ Пряшівський, за участі православного духовенства.

Проповідь на тему Євангелія вірникам як бардіївським, так і з широкої околиці, сказав сам Блаженніший Митрополит Дорофей.

Після закінчення св. Літургії Його Блаженність Митрополит Дорофей провів чин миропомазання присутніх вірників і поблагословив їх.

З життя Михалівецької єпархії

Традиційні храмові торжества

■ У неділю, 7 травня ц. р., відбулись одпустові богослуження в Руському Грабівці з нагоди храмового свята св. Великомученика Георгія. Св. Літургію за великої кількості вірників служив о. прот. Йоан Хома разом з о. Ладіславом Федором з Підгородя і настоятелем приходу о. прот. Штефаном Цибом. Проповідь на тему свята сказав о. Л. Федор.

■ З нагоди свята Сошествія Господнього відбувались традиційні одпустові богослуження 7 травня 1978 р. на таких приходах:

Фалкушовце. Св. Літургію за великої участі вірників служив с. Михайло Федич за асистування о. прот. Юрія Ловича. Проповідь сказав о. М. Федич.

Бежовце. Св. Літургію відслужив і проповідь сказав о. прот. Штефан Мандзак.

Гажин. Св. Літургію служив о. Штефан Горкай з Михаловець разом з настоятелем приходу о. прот. Юрієм Коцом. Проповідь на тему свята сказав о. Ш. Горкай.

Земплінське Градіштє. Св. Літургію відслужив о. Юрій Качала, настоятель православного приходу в